

Quickcan Wet natuurbescherming

Ontwikkeling drie nieuwe woningbouwlocaties te Rinsumageest

COLOFON

BUREAU FAUNAX B.V.

Tijnjedyk 89

8936 AC Leeuwarden

0683772548

info@faunax.nl

www.faunax.nl

Lid van Netwerk Groene Bureaus

Quickscan Wet natuurbescherming Ontwikkeling drie nieuwe woningbouwlocaties te Rinsumageest

Leeuwarden, juli 2023

In opdracht van:

RHO Adviseurs

Uitvoering:

Bureau FaunaX B.V.

Veldwerk en rapportage:

Dhr. R. Fokker & Dhr. E. Komen

Autorisatie:

Dhr. E.P. de Boer

Foto's voorpagina:

Impressie van het plangebied.

**© Bureau FaunaX B.V.. Gebruik en overname van gegevens alleen toegestaan met volledige bronvermelding:
Bureau FaunaX B.V. (2023). Quickscan Wet natuurbescherming/ Ontwikkeling drie nieuwe woningbouwlocaties te
Rinsumageest. Rapport 23106 Bureau FaunaX B.V., Leeuwarden.**

Disclaimer: In deze rapportage worden de resultaten van een onafhankelijk onderzoek behandeld. Bureau FaunaX B.V. heeft een adviserende rol en spreekt zich niet uit over de wenselijkheid van het plan waarop dit onderzoek betrekking heeft. Dit onderzoek is zo zorgvuldig en nauwkeurig mogelijk uitgevoerd. Het voorkomen van beschermde soorten is echter onvoorspelbaar. Aan dit rapport kunnen geen rechten worden ontleend. Wanneer deze rapportage, op wat voor manier dan ook, wordt aangepast en/of aangevuld door een partij anders dan Bureau FaunaX B.V., verliest deze rapportage zijn validiteit en geldigheid. Gegevens die afkomstig zijn uit de NDFF (Nationale Databank Flora en Fauna) mogen niet zonder toestemming van Blijf12 worden verstrekt aan derden of op enige andere wijze openbaar gemaakt worden. Op dit onderzoek zijn onze algemene voorwaarden van toepassing, zoals gedeponeerd bij de Kamer van Koophandel te Leeuwarden.

INHOUDSOPGAVE

1.	INLEIDING.....	1
1.1	Aanleiding	1
1.2	Doel	2
1.3	Onderzoeksopzet	2
1.4	Karakteristiek plangebied en planvoornemen.....	3
2	RESULTATEN QUICKSCAN	6
2.1	Flora.....	6
2.2	Vogels	7
	Jaarrond beschermde vogelnesten	7
	Overige (broed)vogelsoorten	8
2.3	Zoogdieren	9
	Vleermuizen	9
	Overige zoogdieren.....	10
2.4	Reptielen.....	11
2.5	Amfibieën	11
2.6	Vissen	11
2.7	Ongewervelden	12
2.8	Gebiedsbescherming.....	12
	Stikstofgevoeligheid.....	14
2.9	Houtopstanden	14
3	SAMENVATTING EN CONCLUSIES	15
3.1	Overzicht beschermde soorten	15
3.2	Effectbespreking en aanbevelingen.....	15
3.3	Overzicht vervolgstappen.....	16
4	LITERATUUR EN BRONNEN.....	17
	BIJLAGE I WET- EN REGELGEVING	- 1 -
	Wnb Soortbescherming.....	- 1 -
	Wnb Gebiedsbescherming	- 3 -
	Wnb Houtopstanden	- 3 -
	NatuurNetwerk Nederland / Ecologische HoofdStructuur	- 4 -

1. INLEIDING

1.1 Aanleiding

Men is voornemens om op drie locaties binnen en op de rand van de bebouwde kom van Rinsumageest nieuwbouwwoningen te realiseren, waarbij een nieuwe verharde weg wordt gerealiseerd. Ruimtelijke plannen zoals deze dienen te worden beoordeeld op uitvoerbaarheid, onder meer in relatie tot de natuurwetgeving.

Zo dient te worden onderzocht of als gevolg van de uitvoering van het plan sprake is van effecten op wettelijk beschermde soorten flora en fauna en/of natuurgebieden (Natura 2000), alsook in het kader van houtopstanden. Om hierin inzicht te krijgen wordt in eerste instantie een ecologische Quickscan uitgevoerd. Bij dit onderzoek wordt een inschatting gemaakt van de (mogelijk) binnen de invloedssfeer van het project aanwezige beschermde natuurwaarden en de effecten van de voorgenomen plannen op deze waarden.

Voor meer informatie over de Wet natuurbescherming (Wnb) en de handelwijze wordt verwezen naar Bijlage I.

Figuur 1.1. Het plangebied, bestaande uit drie locaties (rood omlijnd) en de locatie voor een nieuwe verharde weg (rode pijl), te Rinsumageest.

1.2 Doel

Deze ecologische beoordeling geeft, voor zover mogelijk, antwoord op de volgende vragen:

1. Komen binnen het plangebied (biotopen van) onder de Wet natuurbescherming beschermde soorten voor?
2. Komen binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden beschermde natuurgebieden voor?
3. Wat zijn de mogelijke effecten van de werkzaamheden op deze beschermde natuurwaarden en -gebieden, zowel tijdens de realisatie als na afloop hiervan?
4. Voor welke soorten en hun leefgebied wordt de wet mogelijk overtreden en in hoeverre kunnen overtredingen vermeden, dan wel verzacht worden?
5. Wat zijn de te ondernemen vervolgstappen met betrekking tot het voorkomen van schade aan beschermde soorten binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden?

Voor het beantwoorden van deze vragen zijn, naast de verzamelde gegevens tijdens het veldonderzoek, ook andere bronnen geraadpleegd. Zie hiervoor de bronnenlijst in hoofdstuk 4.

1.3 Onderzoeksopzet

Soorten

In opdracht van RHO Adviseurs heeft Bureau FaunaX B.V. het planvoornemen door middel van een ecologische Quickscan getoetst aan de natuurwetgeving. Deze Quickscan heeft bestaan uit een bureaustudie en een veldbezoek gebaseerd op ecologisch inzicht (expert judgement). Een ecologische Quickscan of beoordeling is meestal de eerste stap van ecologisch onderzoek en is bedoeld om een inschatting te maken van de mogelijke effecten op eventueel aanwezige beschermde flora en fauna en/of natuurgebieden binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden. Het veldonderzoek voor deze Quickscan is uitgevoerd op vrijdag 7 juli onder warme weersomstandigheden (25°C, windkracht 2, licht bewolkt). Dit onderzoek bestond uit een visuele inspectie van het plangebied, waarbij is gelet op de aanwezigheid van (of sporen van) beschermde soorten en op de eventuele aanwezigheid van geschikt leefgebied van deze soorten.

Gebieden - Natura 2000

Behalve dat onderzocht wordt welke soorten binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden kunnen voorkomen, wordt ook gecontroleerd of er sprake kan zijn van negatieve effecten op instandhoudingsdoelstellingen van Natura 2000-gebieden. Dit gebeurt middels een grove analyse op basis van de geplande werkzaamheden en de relevante afstand tot de meest nabij gelegen Natura 2000-gebieden.

Houtopstanden

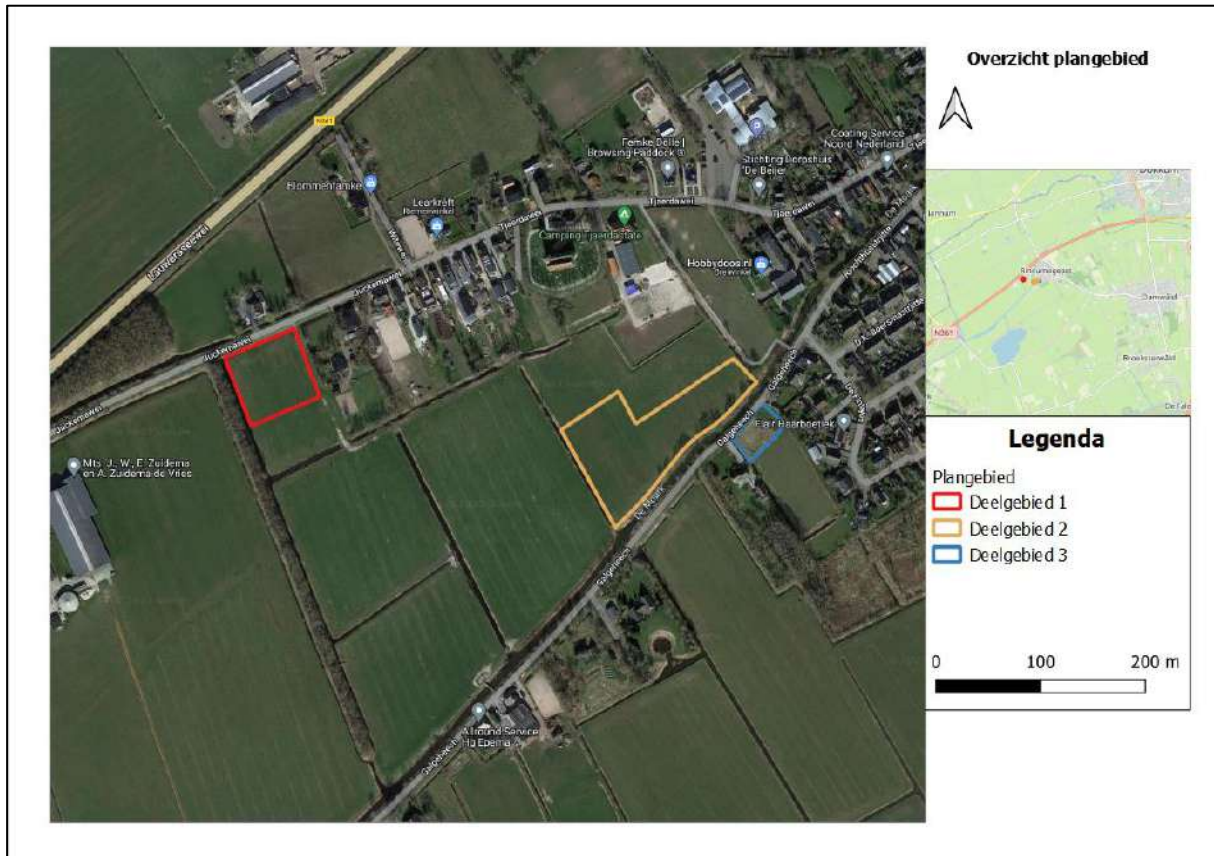
Onder de Wet natuurbescherming worden ook houtopstanden beschermd. Er wordt gecontroleerd in welke mate er sprake is van kap en of hier een meld- en/of herplantingsplicht aan de orde kan zijn.

Overige gebiedsbescherming

Naast de Wet natuurbescherming zijn er nog meer regelgevingen die ingaan op het beschermen van de natuur in Nederland. Dit zijn veelal provinciale stukken, al dan niet als uitvoeringsorgaan vanuit rijksbeleid. Het gaat hierbij om regelgeving omtrent het Natuurnetwerk Nederland, ganzenfoeragegebieden en weidevogelgebieden. Deze toetsing stipt kort aan of er sprake kan zijn van een conflict tussen de provinciale regelgevingen en het geplande initiatief.

1.4 Karakteristiek plangebied en planvoornemen

Het plangebied, bestaande uit drie deelgebieden, bevindt zich westelijk binnen- en op de rand van de bebouwde kom van Rinsumageest. De drie deelgebieden betreffen ten tijde van dit schrijven percelen met een agrarische invulling, begrenst door sloten, wegen of bestaande woningen. Een bestaand onverhard pad ten noordoosten van gebied 2, zoals weergegeven in figuur 1.1, is tevens onderdeel van het plangebied. Hieronder worden de drie gebieden omschreven.

Figuur 1.2. Bestemmingsplannen woonbouwlocatie (Rho,2023) van het hele plangebied met weergave van de drie gebieden.

Het eerste deelgebied bevindt zich noordwestelijk, op de rand van de bebouwde kom van Rinsumageest tegenover het perceel Juckemawei 8 (weergegeven in rode omheining in figuur 1.2). Dit deelgebied betreft een grasperceel van ongeveer een halve hectare groot met een agrarische bestemming. Het deelgebied wordt ten noorden, westen en zuiden begrenst door sloten. De oostelijke grens van het deelgebied wordt gevormd door het naastgelegen perceel Juckemawei 31, waarop zich op enkele meters van het plangebied een hooischaar met een pannendak bevindt. Westelijk en oostelijk, vlak buiten het plangebied, bevinden zich bomenrijen (figuur 1.3).

Het planvoornemen binnen dit deelgebied bestaat uit het realiseren van een viertal nieuwbouwwoningen. Daarbij wordt aan de westkant een wandelpad gecreëerd, dat door andere agrarische percelen naar deelgebied 2 loopt.

Figuur 1.3: Een impressie van deelgebied 1.

Het tweede deelgebied betreft een (deel van een) groter graslandperceel met agrarische bestemming ten noorden van de Galgenheech en begrenst door het water De Moark. Op de oever van De Moark staan enkele zwarte elzen. Overige grenzen van dit deelgebied worden gevormd door sloten en delen van agrarische percelen.

In dit deelgebied worden 17 nieuwbouwwoningen gerealiseerd. Tevens wordt er in dit deelgebied een oude gracht uitgegraven en wordt een nieuwe verharde weg gerealiseerd. In het verlengde van deze verharde weg, ten noordoosten van dit deelgebied, wordt een bestaand onverhard voetpad tevens verhard.

Figuur 1.4: Een impressie van deelgebied 2.

Het derde en laatste deelgebied bevindt zich ten zuiden van het tweede deelgebied en de Galgenheech. Dit deelgebied betreft een klein perceel waar in het verleden grond uit De Moark is verwerkt. Noordelijk binnen het plangebied staan enkele bomen. Ten oosten wordt het deelgebied begrensd door het perceel Galgeheech 5. De overige grenzen van het deelgebied worden gevormd door sloten en een rij bomen aan de Galgeheech.

Het planvoornemen in dit deelgebied bestaat uit het realiseren van een tweetal nieuwbouwwoningen.

Figuur 1.5: Een impressie van deelgebied 3.

2 RESULTATEN QUICKSCAN

Bij de weergave van de resultaten wordt per onderwerp ieder deelgebied beschreven.

2.1 Flora

Het grootste deel van het eerste deelgebied (figuur 1.2) wordt gekenmerkt door een grasrijke vegetatiestructuur. Op enkele plekken werden soorten als grote brandnetel, akkerdistel en braam aangetroffen. Bij de sloten en oevers rondom het perceel was een meer diverse vegetatiestructuur aanwezig. Daar werden soorten als grote egelskop en zwanenbloem aangetroffen.

Figuur 2.1: Een impressie van de vegetatie in de drie deelgebieden.

Het tweede deelgebied (figuur 1.2) wordt tevens grotendeels gekenmerkt door een grasrijke vegetatiestructuur. De meeste vegetatie bevond zich op de oevers van de sloten en De Moark rond het perceel, waar soorten als harig wilgenroosje, hondsdrif, grote brandnetel, pitrus, akkerdistel en enkele grassensoorten werden aangetroffen. In de watergangen rond het deelgebied werden onder andere drijvend fonteinkruid en grote egelskop aangetroffen.

Het derde deelgebied (figuur 1.2) is in vegetatiestructuur vergelijkbaar met deelgebieden 1 en 2. In dit deelgebied werden soorten als madelief en speedistel aangetroffen. In en vlak naast de sloten rond het plangebied werd harig wilgenroosje, kleeftkruid, pitrus, braam en haagwinde waargenomen. Tevens was in dit deelgebied Japanse duizendknoop aanwezig.

In geen van de drie gebieden werden beschermde plantensoorten aangetroffen. Tevens is hiervoor geen geschikt biotoop aanwezig. De omstandigheden zijn te voedselrijk voor beschermde soorten. De onder de Wnb beschermde plantensoorten stellen veelal kritische eisen aan hun standplaatsen. Aan deze eisen wordt binnen de plangebieden niet voldaan.

- De aanwezigheid van beschermde plantensoorten kan in alle drie de deelgebieden op voorhand uitgesloten worden op basis van habitateigenschappen.

2.2 Vogels

Jaarrond beschermde vogelnesten

Roofvogels en uilen

Nesten van vogelsoorten die jaarrond beschermd zijn bevinden zich over het algemeen in volgroeide bomen en/of bossen, zoals ooievaarsnesten en horsten van roofvogels. Vaak worden oude kraaien- of eksternesten gebruikt door roofvogels en uilen.

De bomen binnen en vlak buiten het plangebied, maar binnen de invloedssfeer van het planvoornemen, zijn gecontroleerd op de aanwezigheid van nesten. Tijdens het veldbezoek werden geen boomnesten aangetroffen. De aanwezigheid van jaarrond beschermde boomnesten binnen de drie deelgebieden kan derhalve op voorhand worden uitgesloten.

Gebouwbroeders

Naast boomnesten zijn de deelgebieden beoordeeld op de aanwezigheid van essentiële nesten van soorten die over het algemeen in gebouwen tot broeden komen, zoals de huismus, gierzwaluw en kerkuil.

In het geval van het eerste deelgebied, zoals weergegeven in figuur 1.2, bevindt zich vlak buiten het deelgebied een houten schuurtje dat over een pannendak met gegolfde dakpannen beschikt. Onder deze dakpannen werd voor huismussen geschikte nestgelegenheden aangetroffen. Ook worden dergelijke hooischuren regelmatig gebruikt als verblijfplaats voor soorten als kerkuil. Tijdens het veldbezoek werd geen activiteit van huismussen waargenomen rond deze schuur. Daarnaast is er sprake van een relatief grote afstand tussen de schuur en de locaties binnen dit deelgebied waar nieuwbouwwoningen worden gerealiseerd. Negatieve effecten op jaarrond beschermde nesten in deze schuur als gevolg van het planvoornemen kunnen derhalve op voorhand worden uitgesloten.

Figuur 2.2: Het houten schuurtje met meerdere ruimten onder het dak.

In het geval van het tweede deelgebied bevinden zich binnen de invloedssfeer van het planvoornemen geen kunstmatige bouwwerken waarin vogels tot broeden kunnen komen. Negatieve effecten op dergelijke nesten als gevolg van het planvoornemen kunnen derhalve op voorhand worden uitgesloten.

Het derde deelgebied wordt begrensd door een woning met een pannendak, welke mogelijk nestgelegenheid biedt voor soorten als huismus. Deze woning bevindt zich echter naar ons inzicht buiten de invloedssfeer van het planvoornemen. Negatieve effecten op eventuele jaarrond beschermde nesten in deze woning als gevolg van het planvoornemen kunnen derhalve op voorhand worden uitgesloten.

- Negatieve effecten op jaarrond beschermde (boom)nesten als gevolg van de voorgenomen werkzaamheden kunnen op voorhand worden uitgesloten

Overige (broed)vogelsoorten

Naast de aanwezigheid van jaarrond beschermde nesten, is het plangebied ook beoordeeld op waarden voor broedvogels waarvan de nesten niet jaarrond zijn beschermd. De nesten van deze soorten zijn uitsluitend beschermd tijdens de broedperiode. In en rond alle deelgebieden bevinden zich meerdere bomen die geschikt zijn bevonden als nestlocatie voor soorten als houtduif.

In het derde deelgebied werd in de bomen in het noordelijke deel van het deelgebied een drietal nestkasten aangetroffen (zie figuur 2.3). Dergelijke nestkasten worden regelmatig gebruikt door holte broedende soorten als koolmees. Hiernaast kunnen watergebonden soorten, zoals wilde eend of meerkoet tot broeden komen in de sloten rond de deelgebieden en in de rietkraag op de oever van De Moark. Negatieve effecten op broedgevallen binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden kunnen naar ons inzicht op voorhand worden uitgesloten, mits de werkzaamheden worden uitgevoerd buiten het broedseizoen. Dit is grofweg de periode tussen 15 maart en 15 juli. De broedperiode kan echter eerder beginnen of later eindigen afhankelijk van de soort en van klimatologische omstandigheden. Wat van belang is, is of er sprake is van een actief broedgeval.

Figuur 2.3. Drie vogelnesten in de bomen op de rand van deelgebied 3.

- Binnen en vlak buiten de deelgebieden kunnen andere vogelsoorten tot broeden komen waarvan de nesten geen jaarronde bescherming genieten, maar wel beschermd zijn tijdens het broedproces (grootweg 15 maart - 15 juli).

2.3 Zoogdieren

Vleermuizen

Verblijfplaatsen

Vleermuizen verblijven in Nederland over het algemeen in bomen, in gebouwen of in andere kunstmatige bouwwerken. In bomen verblijven vleermuizen vaak in oude spechtengaten of gaten die binnenin een boom zijn doorgerot als het gevolg van bijvoorbeeld het afbreken van takken. De bomen binnen en vlak buiten de deelgebieden zijn gecontroleerd op de aanwezigheid van voor vleermuizen geschikte boomholtes. Vrijwel alle bomen in en rond de drie gebieden beschikken over een dunne stam, waardoor de aanwezigheid van voor vleermuizen geschikte boomholten op voorhand kan worden uitgesloten. In het geval van de bomen die wel over een dikkere stam beschikken, bijvoorbeeld in het geval van een rij bomen vlak buiten deelgebied 1, werden geen voor vleermuizen geschikte boomholten aangetroffen binnen de invloedssfeer van het planvoornemen. Hoogstens werden holten van enkele centimeters diep aangetroffen. Deze holten bieden geen geschikte verblijfplaats voor vleermuizen.

Zoals beschreven in hoofdstuk 2, beschikt het houten schuurtje vlak naast deelgebied 1 over een pannendak met gegolfde dakpannen, waaronder voor huismussen geschikte ruimten werden aangetroffen. Dergelijke ruimten zijn doorgaans ook geschikt als verblijfplaats voor vleermuizen. De afstand tussen de locaties waar binnen het planvoornemen nieuwbouwwoningen gerealiseerd worden en de schuur vlak buiten het plangebied is ongeveer 20 meter. Gezien deze afstand kunnen negatieve effecten op verblijfplaatsen van vleermuizen in de schuur vlak buiten het plangebied naar ons inzicht op voorhand worden uitgesloten.

Foerageergebieden en vliegroutes

Ook foerageergebieden en vliegroutes van vleermuizen zijn beschermd, zolang deze van essentieel belang zijn voor de instandhouding van vleermuispopulaties in de omgeving. Als vliegroutes worden doorgaans lijnvormige landschapselementen gebruikt, zoals bomenlanen, houtwallen, watergangen en gebouwenrijen.

De diverse bomenrijen en de wateren zoals de Moark, binnen en vlak buiten de deelgebieden, worden waarschijnlijk gebruikt als vliegroute en foerageergebied door diverse (soorten) vleermuizen (figuur 2.4). De omgeving van het plangebied wordt echter gekenmerkt door een netwerk van huizenrijen, bomenrijen en watergangen die voor vleermuizen geschikte alternatieve vliegroutes en foerageergebieden vormen. In het zuiden en het zuidoosten van Rinsumageest zijn alternatieve routes ter beschikking voor de vleermuizen. Hierdoor kunnen negatieve effecten op essentiële vliegroutes van vleermuizen als gevolg van het planvoornemen op voorhand worden uitgesloten.

Figuur 2.4. Binnen en vlak buiten de deelgebieden bevinden zich diverse bomenrijen en De Moark die geschikt zijn als vliegroutes en foerageergebied (oranje vlakken) voor vleermuizen.

- Negatieve effecten op verblijfplaatsen van vleermuizen als gevolg van het planvoornemen kunnen op voorhand worden uitgesloten.
- Negatieve effecten op essentiële vliegroutes en foerageergebieden van vleermuizen als gevolg van de voorgenomen werkzaamheden kunnen op voorhand worden uitgesloten.

Overige zoogdieren

Het plangebied is tevens gecontroleerd op de aanwezigheid van overige beschermde soorten zoogdieren, zoals de waterspitsmuis. De aanwezigheid van bijna alle overige beschermde zoogdiersoorten binnen het plangebied kan op voorhand worden uitgesloten op basis van verspreidingsgegevens (bron: NDFF) en habitateigenschappen. Zo werden binnen het plangebied geen dassenburchten en nesten van eekhoorns of voor boommarters geschikte boomholten aangetroffen. Ook konden de sloten en de Moark binnen en vlak buiten de deelgebieden niet als geschikt leefgebied voor otter worden bestempeld. De ligging van de deelgebieden binnen en op de rand van de bebouwde kom van Rinsumageest speelt hierbij een rol.

De enige uitzondering hierop wordt gevormd door waterspitsmuis. De oevers van de sloten en De Moark binnen en rond de drie deelgebieden beschikken allen over een relatief ontwikkelde oevervegetatiestructuur die in potentie marginaal geschikt is bevonden als leefgebied voor waterspitsmuis. De dichtstbijzijnde recente (<5 jaar) waarnemingen van deze soort zijn afkomstig uit Het Houtwiel, op ruim 5 km afstand van het plangebied. In 2004 werd deze soort echter waargenomen in De Moark, nabij Aldtsjerk (bron: NDFF). Het is onbekend of deze soort hier stand heeft weten te houden, of dat deze soort sindsdien niet meer is waargenomen doordat hier niet gericht naar is gezocht. Echter, gezien het feit dat het plangebied slechts marginaal geschikt is bevonden als leefgebied voor deze soort, is de waterspitsmuis in de laatste 19 jaar niet meer waargenomen in de omgeving van Rinsumageest. Gelet op het feit dat de deelgebieden zich binnen of op de rand van de bebouwde kom van Rinsumageest bevinden, achten wij de kans op aanwezigheid van deze soort dusdanig klein dat we het niet realistisch achten om hier rekening mee te houden bij de voortgang van het project.

In deelgebied 2 werd ten tijde van het veldbezoek een haas waargenomen. Dit gebied is, net als deelgebieden 1 en 2 geschikt bevonden als leefgebied voor de haas. Deze soort is in de Provincie Fryslân vrijgesteld voor ruimtelijke ingrepen. Hoewel deze soort is vrijgesteld voor ruimtelijke ingrepen, dient men zich wel te houden aan de zorgplicht (zie bijlage I).

- De aanwezigheid en leefgebied van overige beschermde zoogdiersoorten, waaronder waterspitsmuis binnen de deelgebieden kan op voorhand worden uitgesloten.
- In de deelgebieden komen vrijgestelde soorten voor. Voor deze soorten geldt een provinciale vrijstelling in het geval van ruimtelijke ontwikkelingen, maar geldt wel de zorgplicht (zie Bijlage I).

2.4 Reptielen

De deelgebieden zijn tevens gecontroleerd op waarden voor beschermde reptielen. De aanwezigheid van alle in Nederland voorkomende beschermde reptielen binnen de invloedsfeer van de voorgenomen werkzaamheden kan echter op voorhand worden uitgesloten op basis van verspreidingsgegevens (bron: NDFF) en habitateigenschappen. De enige soort die uit de omgeving van de deelgebieden bekend is betreft ringslang, waarvan de dichtstbijzijnde waarnemingen afkomstig zijn uit Het Houtwiel, op ca. 5 km afstand van het plangebied.

- De aanwezigheid van reptielen binnen het plangebied kan op voorhand worden uitgesloten.

2.5 Amfibieën

De deelgebieden zijn gecontroleerd op waarden voor beschermde amfibieën. De aanwezigheid van alle beschermde amfibieën binnen de invloedsfeer van het planvoornemen kan echter op voorhand worden uitgesloten. Op enkele kilometers afstand van de deelgebieden zijn waarnemingen bekend van heikikker (bron: NDFF). Heikikker is een vennissoort bij uitstek. Intensief beheerde sloten en vaarten worden door deze soort slechts incidenteel gebruikt als voortplantingshabitat. Dit, in combinatie met het feit dat de deelgebieden zich binnen en op de rand van de bebouwde kom van Rinsumageest bevinden, maakt dat de kans op aanwezigheid van deze soort dusdanig klein wordt geacht, dat we het niet realistisch vinden om rekening te houden met deze soort bij de voortgang van het project.

Binnen de deelgebieden werden diverse groene kikkers waargenomen. Dit betroffen de soorten meer- en bastaardkikker. Deze soorten zijn binnen de provincie Fryslân vrijgesteld voor ruimtelijke ingrepen. Hoewel deze soorten zijn vrijgesteld voor ruimtelijke ingrepen, dient men zich wel te houden aan de zorgplicht (zie bijlage I)

- De aanwezigheid van (leefgebied van) beschermde amfibieën binnen de deelgebieden kan op voorhand worden uitgesloten.
- Voor andere, licht beschermde, vrijgestelde soorten geldt de zorgplicht (zie Bijlage I).

2.6 Vissen

De deelgebieden zijn gecontroleerd op waarden voor de in Nederland voorkomende groep beschermde zoetwatervissen. De enige soort die redelijkerwijs binnen de deelgebieden kan voorkomen is grote modderkruiper. Tijdens de veldbezoeken werd vastgesteld dat de sloten binnen en vlak rond de drie deelgebieden worden gevoerd door kwelwater (figuur 2.5). Tevens bevatten de meeste sloten een goed ontwikkelde sliblaag. Deze factoren maken de sloten geschikt als leefgebied voor de grote modderkruiper. Uit de ruime omgeving van het plangebied (5 km) zijn echter geen waarnemingen van deze soort bekend (bron: NDFF).

Waarnemingen van deze soort zijn vrijwel geheel afhankelijk van uitgevoerd gericht onderzoek. Het huidige verspreidingsbeeld kan derhalve een vertekend beeld geven van de werkelijke verspreiding van deze soort. De aanwezigheid van leefgebied van grote modderkruiper binnen het plangebied kan derhalve naar ons inzicht niet op voorhand worden uitgesloten.

Figuur 2.5. In de sloten binnen en rond de deelgebieden is sprake van kwelvoering.

- De aanwezigheid van grote modderkruiper binnen de deelgebieden kan niet op voorhand worden uitgesloten.
- De aanwezigheid van andere beschermde vissoorten binnen de deelgebieden kan wel op voorhand worden uitgesloten.

2.7 Ongewervelden

De meeste onder de Wnb beschermde soorten ongewervelden, zoals specifieke soorten dagvlinders, libellen, mollusken of (water)kevers hebben zeer specifieke habitateisen die in specifieke biotopen worden aangetroffen. Van dergelijke habitateigenschappen is binnen de deelgebieden geen sprake. Zo is er geen geschikt habitat voor waardplanten van beschermde vlinders en worden er geen geschikte waterlichamen aangetast waarin beschermde libellen zich voort kunnen planten.

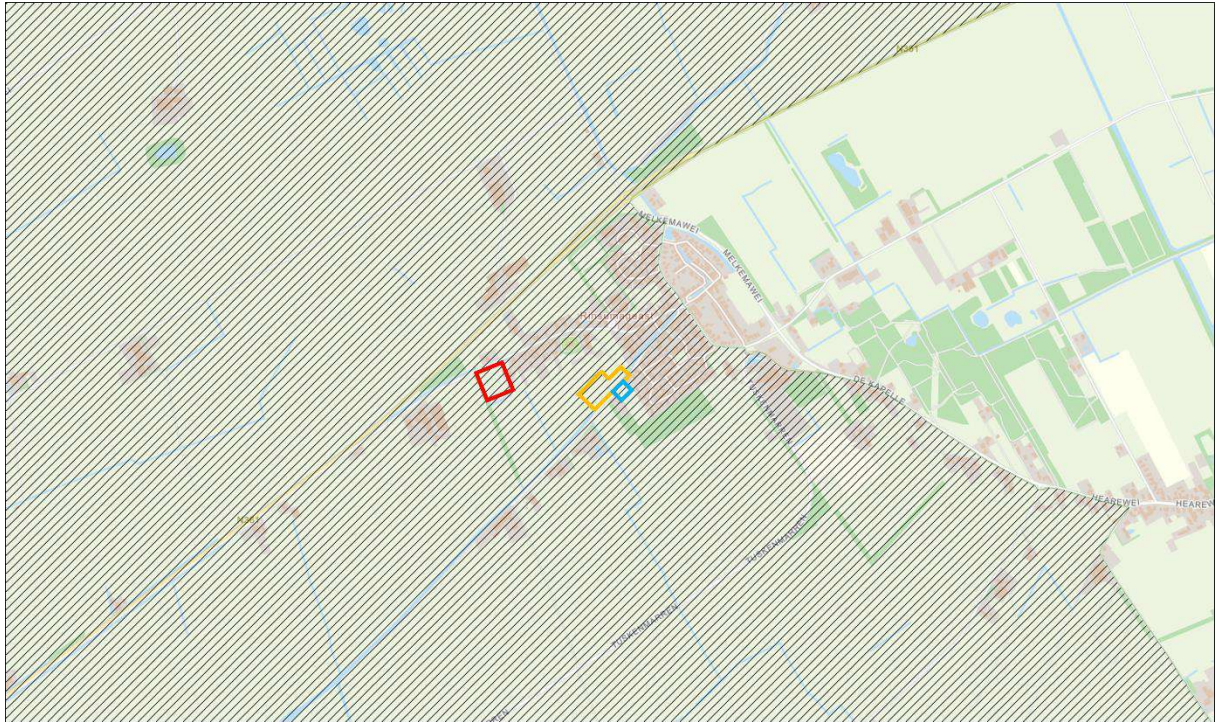
- Negatieve effecten op leefgebied van beschermde ongewervelden als gevolg van de voorgenomen werkzaamheden kunnen op voorhand worden uitgesloten.

2.8 Gebiedsbescherming

Uit de bureaustudie is gebleken dat (delen van) de deelgebieden zich binnen de begrenzingen van een door de provincie Fryslân aangewezen weidevogelkansgebied (figuur 2.6) en naast delen van het NatuurNetwerk Nederland (NNN) bevinden die zijn aangewezen als Natuur buiten de NNN (bron: Kaartenkijkdoos Provincie Fryslân).

De deelgebieden bieden voor weidevogels vrijwel geen geschikte broedgelegenheid. Gezien de ligging van de deelgebieden binnen en op de rand van de bebouwde kom van Rinsumageest is er reeds sprake van verstoring. De voorgenomen werkzaamheden gaan derhalve naar ons inzicht niet gepaard met negatieve effecten op de doelstellingen van dit weidevogelkansgebied. Hoewel binnen de deelgebieden wel andere vogelsoorten tot broeden kunnen komen, kan hiermee rekening worden gehouden door de werkzaamheden buiten de broedperiode uit te voeren.

De deelgebieden zijn niet aangewezen als ganzenfoerageergebied of Natura2000-gebied.

3 SAMENVATTING EN CONCLUSIES

3.1 Overzicht beschermde soorten

In onderstaand overzicht worden de aangetroffen en potentieel aanwezige beschermde soorten en hun beschermingsstatus binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden samengevat. In de Wet natuurbescherming zijn vooral vaste verblijfplaatsen (voortplantingslocaties zoals nesten, holen, kraamkolonies etc.) van belang, maar ook de functionele leefomgeving die vaste verblijfplaatsen in stand houdt. In dit overzicht zijn alleen die soorten opgenomen, waarvoor het plangebied onderdeel vormt van hun leefgebied en/of levenscyclus en waarop eventueel in de toekomst geplande werkzaamheden van negatieve invloed kunnen zijn.

Tabel 3.1 Overzicht van aangetroffen en potentieel voorkomende beschermde flora en fauna in en rond het plangebied.

Soortgroep	Soort	Aanwezigheid	Art. 3.1	Art. 3.5	Art. 3.10	Vrijgesteld	Advies
Vogels	Algemene broedvogels	Mogelijk	X				Werken buiten broedseizoen of onder begeleiding van een ecooloog.
Vissen	Grote modderkruiper	Mogelijk			X		Nader onderzoek
Overige soortgroepen	Overige soorten	Ja				X	Zorgplicht.
Gebieds-bescherming	Stikstofuitstoot	Mogelijk					Informeren bij de provincie Fryslân.

3.2 Effectbespreking en aanbevelingen

Algemene broedvogels

In deelgebied 3 werden vogelkasten aangetroffen. Daarnaast kunnen diverse vogelsoorten tot broeden komen in bomen en sloten binnen en vlak buiten de deelgebieden. We adviseren om de voorgenomen werkzaamheden buiten het broedseizoen uit te voeren. Voor het broedseizoen wordt over het algemeen de periode van 15 maart-15 juli aangehouden. Afhankelijk van de soort en klimatologische omstandigheden kunnen soorten echter eerder of later in het jaar tot broeden komen.

Grote modderkruiper

De aanwezigheid van grote modderkruiper in de sloten binnen en rond de drie deelgebieden kan niet op voorhand worden uitgesloten. Binnen het planvoornemen worden werkzaamheden uitgevoerd die betrekking hebben op deze sloten, zoals het realiseren van ontsluitingen, dammen (met duikers) en het aansluiten van nieuw te graven watergangen op bestaande sloten. Met het oog op deze werkzaamheden kunnen negatieve effecten op leefgebied van grote modderkruiper naar ons inzicht niet op voorhand worden uitgesloten. We adviseren nader onderzoek uit te voeren om de aanwezigheid van deze soort in de sloten die binnen het planvoornemen worden aangetast vast te stellen, dan wel uit te sluiten. Dit kan het beste worden uitgevoerd aan de hand van eDNA (Environmental DNA) onderzoek, waarbij uit de betreffende sloten een gemengd watermonster wordt genomen, welke vervolgens in het lab wordt geanalyseerd voor genetisch materiaal van grote modderkruiper.

Zorgplicht

Er kunnen soorten voorkomen in het plangebied waarvoor een vrijstelling geldt voor ruimtelijke ingrepen. De zorgplicht van de Wnb (art. 1.11) schrijft echter voor dat men verplicht is om alles wat redelijkerwijze mogelijk is, te doen of juist te laten om schade aan wilde planten en dieren zo veel mogelijk te voorkomen.

Dit kan bijvoorbeeld tot uiting worden gebracht door altijd zo te werken, dat dieren kunnen ontsnappen en/of deze te verplaatsen naar een geschikt biotoop in de directe omgeving. Deze algemene zorgplicht geldt voor elke soort en elk individu in Nederland. Mits eventueel aangetroffen dieren de kans krijgen om te vluchten of eventueel aangetroffen dieren worden verplaatst naar een plek in de omgeving die niet onder invloed staat van werkzaamheden, wordt naar ons inzien voldaan aan de zorgplicht. Voor de voorwaarden waaraan de vrijstellingen moeten voldoen in het kader van de soorten waarvoor een vrijstelling geldt, wordt verwezen naar Bijlage I.

Stikstofuitstoot

Mogelijk dient voor de voortgang van het project een AERIUS berekening te worden uitgevoerd. We adviseren hierover contact op te nemen met de provincie Fryslân.

3.3 Overzicht vervolgstappen

Het planvoornemen kan zonder bezwaren doorgang vinden binnen de kaders van de vigerende natuurwetgeving, mits aan de volgende voorwaarden wordt voldaan:

- **Broedvogels:** werken buiten het broedseizoen (grofweg 15 maart-15 juli).
- **Grote modderkruiper:** nader onderzoek.
- **Zorgplicht:** naleven van de zorgplicht.
- **Stikstofuitstoot:** informeren bij de provincie Fryslân.

4 LITERATUUR EN BRONNEN

Bronnen internet

AERIUS calculator

<https://calculator.aerius.nl/wnb/>

Bij 12, Grote modderkruiper

<https://www.bij12.nl/wp-content/uploads/2021/10/Kennisdocument-Grote-modderkruiper-Misgurnus-fossilis-Versie-2.0-oktober-2021.pdf>

Geoservices provincie Groningen

<https://geoservices.provinciegroningen.nl/server/rest/services/LandelijkGebied/EcologieFloraFauna/MapServer>

Kaartenkijkdoos Provincie Fryslân

<https://www.arcgis.com/apps/webappviewer/index.html>

NDFE

<https://ndff-ecogrid.nl/uitvoerportaal/>

Ravon

<http://www.ravon.nl/Soorten/Soortinformatie>

Sovon

<https://www.sovon.nl/nl>

Verspreidingsatlas planten FLORON

<http://www.verspreidingsatlas.nl/planten>

Waarneming.nl

<https://waarneming.nl>

Zoogdiervereniging

www.zoogdiervereniging.nl

BIJLAGE I WET- EN REGELGEVING

De wettelijke bescherming van natuurwaarden valt in grote lijnen uiteen in drie delen: soortbescherming, gebiedsbescherming en houtopstanden.

Wnb Soortbescherming

De Wet natuurbescherming draagt onder andere zorg voor de bescherming van in het wild voorkomende dier- en plantensoorten. De wet bevat een aantal verbodsbepalingen die ervoor moeten zorgen dat de gunstige staat van instandhouding van alle in het wild levende dier- en plantensoorten zal blijven gewaarborgd.

De Wet natuurbescherming verdeelt beschermde soorten in twee groepen, de Europees beschermde soorten en de nationaal beschermde soorten. De eerste groep bestaat uit strikt beschermde soorten uit de Vogel- en Habitatrichtlijn (art. 3.1 en 3.5). De Vogel- en Habitatrichtlijn zijn richtlijnen van de Europese Unie waarin wordt aangegeven welke diersoorten en welke typen natuurgebieden door de lidstaten dienen te worden beschermd. In de tweede categorie staan de overige (nationaal) beschermde soorten (art. 3.10). Binnen de Wet natuurbescherming vullen Europese en nationale wetgeving elkaar aan. De Habitatrichtlijnsoorten (art. 3.5) genieten een iets zwaardere bescherming dan de nationaal beschermde soorten (art. 3.10). Zo geldt voor de nationale soorten geen verbod op het verstoren, iets wat wel het geval is bij de Habitatrichtlijnsoorten. Ook zijn de belangen waaronder ontheffing aangevraagd mag worden, voor de nationaal beschermde soorten uitgebreider dan voor de habitatrichtlijnsoorten.

Vogels en verstoring

Voor alle inheemse vogelsoorten geldt dat het verboden is om in het wild levende vogels te doden of te vangen, opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels te vernielen, te beschadigen, te rapen of nesten van vogels weg te nemen. Ook is het verboden om vogels opzettelijk te storen. Dit is echter niet van toepassing indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort. Dit kan dus ook tijdens het broedseizoen het geval zijn, als kan worden aangetoond of beargumenteerd dat de verstoring geen negatieve effecten heeft op (de kansen van) het broedsucces. Of dit van toepassing is hangt af van meerdere factoren, zoals de biologie van een soort, de fase van de broedtijd waarin het broedpaar zich op dat moment bevindt (zoals balts, nestbouw, eieren of jongen) en de mate van verstoring. Een ter zake kundige ecooloog kan in voorkomende gevallen bepalen wat wel of niet geldt als wezenlijke verstoring. In aanvulling op bovenstaande wordt er door de provincies een lijst met vogelsoorten gehanteerd, waarvan de nesten jaarrond bescherming genieten. Binnen deze categorie wordt onderscheid gemaakt in soorten met jaarrond beschermde nesten (categorie 1 tot en met 4) en vogels met *mogelijk* jaarrond beschermde nesten (categorie 5).

Vrijgestelde soorten Provincie Fryslân

Hoewel de Wet natuurbescherming een nationale wet is, kunnen de provincies (als de bevoegde gezagen) soorten aanwijzen die vrijgesteld kunnen worden van de beschermde status, als het gaat om ruimtelijke ontwikkelingen. Tabel 2.1 geeft een overzicht van de via de Verordening Wet natuurbescherming door de Provincie Fryslân vrijgestelde soorten (zoogdieren en amfibieën). De verordening van de Provinciale Staten van Fryslân is te vinden op <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/prb-2016-6515.html>.

Tabel 1. Vrijgestelde soorten Verordening Wet natuurbescherming Provincie Fryslân.

<i>Zoogdieren</i>	<i>Amfibieën</i>
Aardmuis	Bastaardkikker
Bosmuis	Bruine kikker
Bunzing	Gewone pad
Dwergmuis	Kleine watersalamander
Dwergspitsmuis	Meerkikker
Egel	
Gewone bosspitsmuis	
Haas	
Hermelijn	
Huisspitsmuis	
Konijn	
Ree	
Rosse woelmuis	
Steenmarter	
Tweekleurige bosspitsmuis	
Veldmuis	
Vos	
Wezel	
Woelrat	

Voorwaarden vrijstellingen

Zoals gezegd zijn de vrijstellingen onder het bevoegd gezag van de Provincie Fryslân, en zijn hiermee geen onderdeel van de Wet natuurbescherming zelf. De provincie heeft de soorten zoals die genoemd zijn in bovenstaande tabel niet zonder meer vrijgesteld, hier zijn voorwaarden aan verbonden. Ten eerste is het van belang dat er geen andere bevredigende oplossing voorhanden is. Ten tweede gelden de vrijstellingen niet in alle situaties. Deze zijn alleen van toepassing als de geplande werkzaamheden onder één van de volgende noemers vallen:

- a. In het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden, daaronder begrepen het daarop volgende gebruik van het ingerichte of ontwikkelde gebied;
- b. In het kader van bestendig beheer of onderhoud aan vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, vliegvelden, wegen, spoorwegen of bermen, of in het kader van natuurbeheer;
- c. In het kader van bestendig beheer of onderhoud in de landbouw of bosbouw;
- d. In het kader van bestendig beheer en onderhoud van de landschappelijke kwaliteiten van een bepaald gebied.

Ten derde is een aantal specifieke voorwaarden opgesteld (Bijlage I van de Verordening). Hierbij geldt dat indien sprake is van vangen of doden, alleen gebruik mag worden gemaakt van de in de verordening genoemde middelen en methoden. Dit is vooral van toepassing bij de vrijgestelde zoogdieren. Indien deze in winterslaap zijn en ze worden gevangen, dan moet alles er aan gedaan worden om ervoor te zorgen dat de overlevingskansen niet worden verminderd als gevolg van het vangen en verplaatsen. Voor amfibieën is het belangrijk te vernemen dat indien deze in winterslaap zijn, het niet is toegestaan ze te vangen (en verplaatsen).

Indien bovengenoemde soorten voorkomen binnen een plangebied, is een ontheffing voor deze soort dus niet nodig.

Zorgplicht art 1.11 Wnb

Echter, dit is niet nodig omdat nog steeds een inspanning wordt geleverd om deze soorten zo min mogelijk schade te doen, zoals is omschreven in artikel 1.11 van de Wet natuurbescherming, meer algemeen bekend als de zorgplicht. Hoewel overtredingen niet strafbaar zijn gesteld, kan het uitvoeren van de zorgplicht wel worden gehandhaafd door toepassing van een bestuursdwang. Dat betekent dat de uitvoerende gedwongen kan worden herstelacties uit te voeren.

Wnb Gebiedsbescherming

Gebiedsbescherming houdt in dat gebieden met belangrijke natuurwaarden wettelijk zijn beschermd. Het gaat hierbij om het Natuurnetwerk Nederland (NNN, voorheen de Ecologische Hoofdstructuur of EHS) en Natura 2000-gebieden.

Natura 2000-gebieden

Projecten of activiteiten die niet noodzakelijk zijn voor, of verband houden met, het beheer van de natuurwaarden van Natura 2000-gebieden (Vogel- en/of Habitatrichtlijngebieden) en mogelijk negatieve effecten hebben op deze waarden, dienen vanuit de Wet natuurbescherming getoetst te worden. Deze toetsing vindt enkel plaats in het geval de uitvoering van een project plaatsvindt binnen de invloedssfeer van een N2000-gebied en verwacht wordt dat deze uitvoering (mogelijk) negatieve effecten heeft op soorten of habitattypen waarvoor het N2000-gebied is aangewezen.

Wnb Houtopstanden

De Boswet is in 2015 gewijzigd en per 1 januari 2017 opgenomen in de nieuwe Wet Natuurbescherming. Die wet zal op den duur weer (beleidsneutraal) in de Omgevingswet opgenomen worden. De, voor gemeenten, belangrijkste wijziging van de wet is de beperking in het stellen van regels ten aanzien van houtopstanden buiten de begrenzing zoals aangegeven op de kaart Begrenzing Bebouwde kom Boswet. Dit heeft effect op o.a. gemeentelijk kapbeleid. De provincie heeft, als bevoegd gezag, een provinciale verordening opgesteld voor de uitvoering van de Wet Natuurbescherming. Dat is in overleg met de Friese gemeenten gedaan. De APV, afd. 3 Het bewaren van houtopstanden, oftewel de kapverordening, vormt de basis voor het nader uitgewerkte kapbeleid. Tevens zijn in de APV regels opgenomen ten aanzien van de Bomenlijst.

De bescherming van arealen bos en houtopstanden valt dus onder de Wnb, mochten deze groter zijn dan 10 are (1000 m²) of bestaan uit een bomenrij van minimaal 20 bomen buiten de bebouwde kom. De gemeente hanteert soms voor 'buiten de bebouwde kom' een andere begrenzing dan voor de Weg- en verkeerswet. Bij twijfel kan hierover bij de gemeente informatie worden aangevraagd. Als de houtopstand groter dan 10 are is of bestaat uit een bomenrij van minimaal 20 bomen buiten de bebouwde kom, dan is er een meld- en herplantingsplicht van hetzelfde areaal bos binnen drie jaar na het kappen hiervan. Niet alle boomsoorten vallen onder deze wetgeving. Populieren, wilgen, essen of elzen die zijn bedoeld voor de productie als biomassa zijn uitgezonderd, indien tenminste een keer per tien jaar wordt geoogst, de beplanting na 1 januari 2013 is aangelegd en aan een aantal beplantingseisen is voldaan. Ook kerstbomen die niet ouder zijn dan twintig jaar, kweekgoed, fruitbomen en windschermen om boomgaarden zijn uitgezonderd.

NatuurNetwerk Nederland / Ecologische HoofdStructuur

Strikt genomen valt de EHS/NNN niet onder de Wet natuurbescherming aangezien dit bepaald wordt door de provincies en niet door het Rijk.

Het Natuurnetwerk Nederland (NNN, voorheen de Ecologische Hoofdstructuur of EHS) maakt onderdeel uit van het rijksbeleid voor het creëren en vormgeven van een samenhangend netwerk van bestaande en nog te ontwikkelen natuurgebieden in Nederland. De provincies krijgen echter zelf de gelegenheid om dit naar eigen inzicht zo goed mogelijk aan te wijzen, inrichten en beheren.

Indien een ruimtelijke ingreep binnen de begrenzing van het NNN plaatsvindt moet een 'nee, tenzij' procedure worden doorlopen en zal bij doorgang van de ingreep in de regel compensatie en mitigatie noodzakelijk zijn.